

Prilozi ribarstvenoj struci

NEKI MAKROEKONOMSKI PROBLEMI DALJNJEG
RAZVOJA SLATKOVODNOG RIBARSTVA U HRVATSKOJ

Današnje je stanje slatkovodnog ribarstva u Hrvatskoj je ovakvo:

- već niz godina vidljiv je pad proizvodnje u šaranskim ribnjacima sa 13–15.000 tona u razdoblju 1985.–1990 na današnjih 3,5–4.500 tona, pa čak i manje zbog obračunavanja jednogodišnjeg i dvogodišnjeg mladau godišnju proizvodnju. Za to vrijeme proizvodnja salmonida narasla je s 200 do 300 tona na 1. 141 tonu godine 2000., a raste i dalje. O uzrocima takvih kretanja pobliže vidi u člancima autora u »Ribarstvu«, br. 1/2001. i 4/2002.
- reakcija tržišta na drastičan pad proizvodnje u šaranskim ribnjacima jest takva da je danas na zagrebačkoj tržnici kilogram šarana skuplji od kilograma pastrve, što još nikad nije bilo, a rezultat je grubog djelovanja zakona ponude i potražnje. Cijena bi trebala odgovarati realno potrošenom radnom vremenu, plus prosječnoj profitnoj stopi uz transportne troškove, što ovdje nije slučaj jer na cijenu šarana djeluje ponajprije njegov deficit na tržištu.

Ovdje treba proanalizirati koliko je s makroekonomskog stajališta Hrvatske i njene želje da što prije uđe u EU korisno forsirati salmonidno ribnjačarstvo, a zapostavljati ili, u najmanju ruku, nedovoljno se brinuti za šaransko ribnjačarstvo. Respektirajući poznatu ekonomsku teoriju komparativnih troškova, odnosno prednosti još iz prvih dana moderne ekonomske teorije (Smith–Ricardo), po kojoj treba forsirati ekonomske grane s većinom domaćeg *inputa*, očito je da se proizvodnja na šaranskim ribnjacima obavlja gotovo isključivo s domaćim materijalom (kukuruz, pšenica), a proizvodnja salmonida ovisna je pretežno o uvozu (riblje brašno, vitaminski premiks, mikroelementi). Pojava je slična kao u našem brodarstvu, gdje se postavlja pitanje koliko je brod hrvatski proizvod pri tolikom uvozu čelika, elektronike, a, nažalost, i radne snage.

Problem je posebno aktualan kraj državnog uvozno–izvoznog debalansa od oko 16, 5 mlrd. USA \$, a poznato je — opet iz ekonomske teorije — da je maloj zemlji, kao Hrvatskoj, potreban što veći izvoz (a ne uvoz) što je zemlja manja. Glede Hrvatske, taj bi postotak blizu optimuma bio da oko 70% domaćeg BDP–a ide u izvoz. Tako bi se, gledajuću dugoročno, mogla postići optimalizacija vlastitih proizvodnih resursa, a postigla bi se i konkurentnost na tržištu. To je ujedno bila i osnovna ekonomska misao vodilja prigodom osnivanja EEZ–a, odnosno današnje Europske unije.

Stoga bi tijela koja bi trebala voditi dugoročnu makroekonomsku politiku, a to su ministarstva i komore, trebala poticati razvoj onih grana koje u svojem proizvodu imaju što više domaće supstancije.

U slatkovodnom ribarstvu to je bez konkurencije šaransko ribnjačarstvo, koje ima svoje domaće, a sada je to i vidljivo, i strano tržište. To, naravno, ne znači da bismo sada trebali destimulirati salmonidno ribnjačarstvo, što bi bila besmislica, jer i ono ima svoje tržište za proizvodnju od 2 do 3 tisuće tona. Za sada je to domaće tržište.

prof. dr. sc. Krešimir Pažur